

CONCEPTNOTA BELEIDSPLAN RUIMTE VLAANDEREN

Advies van de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.salv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@salv.be

Adviesvraag	Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen	
Adviesvrager	Jo Brouns - Vlaams minister van Omgeving en Landbouw	
Ontvangst adviesvraag	18 juli 2025	
Wettelijke basis	Oprichtingsdecreet SALV 6 juli 2007	
Goedkeuring raad	24 oktober 2025	
Kopie aan	Patricia De Clercq – administrateur-generaal Agentschap Landbouw en Zeevisserij, Joris Relaes – administrateur-generaal Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), Filip Fontaine – algemeen directeur Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), Toon Denys – secretaris-generaal Departement Omgeving; Bart Dochy – voorzitter Commissie Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement; Lydia Peeters – voorzitter Commissie Leefmilieu, Natuur en Ruimtelijke Ordening	
Adviesnummer	2025-12	
Dossierhouder	Katrien Penne Pieter De Graef	kpenn@serv.be pdgraef@serv.be
Contactpersoon	Koen Carels	kcarels@serv.be

Minister Jo Brouns
Vlaams minister van Omgeving en Landbouw
Seven
Koning Albert-II laan 7
B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Advies Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)

Mijnheer de minister

De SALV ontving op 18 juli 2025 van uw administratie BJO bjo.omgeving@vlaanderen.be, de afdeling beleidsontwikkeling en juridische ondersteuning van het departement Omgeving¹ een adviesvraag over de conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Deze conceptnota werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 14 juli 2025. Het vormt de start van de officiële procedure richting een definitief BRV.

Overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 30/03/2018 (betreffende de nadere regels voor de opmaak van ruimtelijke beleidsplannen) werden de SARO, Minaraad, MORA, SALV en SERV uitgenodigd om advies te geven over de conceptnota. Daarnaast werd deze adviesvraag ook gericht aan VARIO en de Hoge Gezondheidsraad. Op 19 september 2025 vond een overlegmoment plaats voor alle adviesraden samen.

De adviestertermijn vanaf het moment van adviesvraag bedroeg 60 dagen. De adviestertermijn werd verlengd.

De SALV keurde het advies unaniem goed tijdens zijn raadszitting van 24 oktober 2025.

Hoogachtend

Loes Lysens
voorzitter

Koen Carels
secretaris

¹ [Beleidsontwikkeling en juridische ondersteuning | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/beleidsontwikkeling-en-juridische-ondersteuning)

Inhoud

Krachtlijnen	5
Situering	7
Ontvangen adviesdossier	7
Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)	7
Conceptnota BRV	8
Historiek BRV en relatie met SALV advieswerkzaamheden	11
Conceptnota BRV voor wat betreft land- en tuinbouw	16
Landbouwgebruik in landbouwbestemming	19
Verdere procesverloop	19
Advies	20
Benadering vanuit het SALV-toetsingskader	20
Algemene aanbevelingen en opmerkingen	21
Ruimtelijke transformatieopgaves	24
Ruimtelijk kompas	24
Operationele beleidskaders	25
Bibliografie	27
Lijst met figuren en tabellen	28

Krachtlijnen

- Hanteer voor wat landbouw binnen het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) betreft het SALV-toetsingskader voor duurzame verandering in de landbouw.
- De SALV apprecieert dat het BRV wordt uitgewerkt, dat land- en tuinbouw en voedselnijverheid als belangrijke economische actoren binnen Vlaanderen worden erkend, en dat de verdere verduurzaming van de landbouw en de langdurige toegang tot landbouwgrond voor (toekomstige generaties) land- en tuinbouwers als belangrijke streefdoelen worden opgenomen.
- De SALV apprecieert ook deze adviesvraag in vroeg stadium als uiting van stakeholderbetrokkenheid en de ruimte voor aanbevelingen.
- Werk een actief openruimtebeleid uit met nieuwe en verbeterde instrumenten dat het agrarisch gebruik en de finaliteit van landbouwgronden in Vlaanderen waarborgt. Dit zou als prioritaire sleutelkwestie in het BRV-proces moeten worden benaderd.
- Rust het te voorziene actieve openruimtebeleid uit met voldoende instrumenten en middelen om agrarisch gebied maximaal in landbouwgebruik te brengen en te houden.
- Leg ook de koppeling met de oppervlakte doelstellingen binnen het strategisch plan bio.
- Vrijwaar vrijgekomen agrarische sites met landbouwpotentieel voor land- en tuinbouwactiviteiten via gepaste instrumenten.
- Voorzie een strikter kader voor zonevreemde functiewijzigingen.
- Stuur met een actief openruimtebeleid mee aan op een landbouwversterkend, bedrijfsgericht beleid vanwege lokale besturen ten aanzien van publieke landbouwgronden.
- Verduidelijk de taakverdeling tussen het beleidsniveau van het Vlaams Gewest en de overige beleidsniveaus binnen Vlaanderen in functie van de opvolging en de realisatie van de openruimtedoelstellingen.
- Zorg voor en waak nauwgezet over beleidscoherentie tussen de strategische visie BRV en de operationele beleidskaders enerzijds en de

beleidskaders van het landbouwbeleid en het belendende beleid met impact op landbouw anderzijds.

- Zorg voor de juridische verankering van een ruimtebalans/ruimteboekhouding in de strategische visie van het BRV.
- Bouw garanties in voor een stelselmatige en voldoende daling van bijkomende inname van ruimte richting 2040.
- Geef duidelijkheid over de doorwerking van de zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes als beleidsmatig gewenste ontwikkeling bij diverse vergunningverlenende overheden.
- Voor de toepassing van het principe 'zorgvuldig ruimtegebruik' vraagt de SALV:
 - dat rekening wordt gehouden met de principiële vergunbaarheid van zone-eigen activiteiten ten opzichte van een terughoudendheid in de toelating van niet zone-eigen activiteiten.
 - om dit binnen landbouw te bekijken op sectorniveau.
- Werk een specifieke aanpak uit voor de verweving van landbouw met harde functies. Glastuinbouw vergt in dat verband ook een specifieke aanpak.
- Zet wat zonevreemde landbouwactiviteiten betreft in op een gedegen participatieproces om de best mogelijke instrumenten te overwegen zonder reeds voorsortering te maken op het soort instrument.
- Neem de gezamenlijke aanbevelingen van de strategische adviesraden inzake water-, natuur- en biodiversiteitsbeleid in rekening bij de uitwerking van de operationele kaders van het BRV.
- Leg de nodige koppelingen met de beleidskaders die vergoedingen waarborgen voor het versterken van ecosysteemdiensten door landbouwers.

Situering

Ontvangen adviesdossier

Bij de adviesvraag aan SALV van 18/7/2025 gaan volgende stukken aangeboden op [Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Departement Omgeving](#):

- Een **conceptnota BRV**, voluit Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte, Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties (VR 2025 1407 DOC.0660/2TER), 14 juli 2025
- Een **FAQ** Beleidsplan Ruimte Vlaanderen bij de goedgekeurde conceptnota, 15 juli 2025

Verder is er sprake van een **kennisgevingsnota** waarop vanaf 9/9/2025 kan gereageerd worden en dat samen met de conceptnota en dat door middel van **inspraakformulieren**. Op 18/7/2025 waren noch de kennisgevingsnota noch de inspraakformulieren beschikbaar.

Bij de beslissing van de Vlaamse Regering van 14/7/2025 is naast de conceptnota ook nog een **nota aan de Vlaamse Regering** beschikbaar² (VR 1407 DOC.0660/1).

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)

Met het BRV wil de Vlaamse Regering het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) uit 1997 volledig vervangen. Dat laatste vormt momenteel het kader voor het Vlaams ruimtelijk beleid en werd laatst gewijzigd op 17 december 2010. Het RSV is een kaderscheppend plan dat met behulp van selecties, taakstellingen en bindende bepalingen een duidelijke taakverdeling bepaalt tussen de drie bestuursniveaus en zo (eerder top down) doorwerkt in het lokale ruimtelijke beleid.

Het BRV dient gezien in een gewijzigde bestuurscultuur waarin een hiërarchische benadering plaats maakt voor een meer gelijkwaardig **samenwerkingsmodel** tussen bestuursniveaus. Met de overgang van structuurplanning naar beleidsplanning (zoals ingeschreven in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, VCRO) dat op 8 mei 2018 in werking trad, wenste de decreetgever onder meer lokale besturen meer ruimte te geven voor maatwerk in het lokaal ruimtelijk beleid.

² Nota aan de Vlaamse Regering. Betreft: Vaststelling dialoognota (conceptnota volgens vcro) ter opmaak van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, VR 1407 DOC.0660/1, 14 juli 2025, [Dialoognota in kader opmaak nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Vlaanderen.be](#)

Het BRV dient een strategische visie en beleidskaders te omvatten.

- De **strategische visie** geeft de langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling weer. Deze heeft een horizon van 2050 en verder.
- Een **beleidskader** bevat operationele beleidskeuzes en doelstellingen voor de korte en middellange termijn en actieprogramma's voor een thema of voor een gebiedsdeel. Hier is een kort/middellang termijnperspectief van toepassing, *pakweg 2 legislaturen*³ (sic).

Het BRV wil tegen 2040 de inname van extra ruimte doen dalen tot nul. Met het beleidsplan Ruimte Vlaanderen wil Vlaanderen de bouwshift verankeren. Zoals verwoord in de FAQ⁴: *Het BRV suggereert géén bouwstop*⁵. *Als we vandaag dus toch extra ruimte aansnijden, dan willen we dat selectief, maatschappelijk verantwoord én doordacht doen. Dit noemen we de bouwshift.*

Daarnaast wil het BRV de open ruimte opwaarderen. Door natuur, bos en landbouw te verweven ontstaat een samenhangend geheel waar planten en dieren kunnen floreren. Bovendien gaat dit ook de gevolgen van klimaatverandering tegen (FAQ).

De Vlaamse Regering wenst het BRV goed te keuren in 2027 en dat conform het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029.

Conceptnota BRV

De voorliggende conceptnota geeft al **een vooruitblik op zowel de strategische visie als op de beleidskaders**. Het geeft de klijtlijnen mee die in de volgende fase verder uitgewerkt zullen worden richting het ontwerp BRV met een strategische visie en beleidskaders.

De conceptnota BRV is bedoeld als een dialoognota. Het vormt voor de Vlaamse Regering een eerste formele stap in het proces om te komen tot een nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV).

De conceptnota heeft geen juridisch statuut om de opmaak van gewestelijke RUPs te motiveren (dat is nog steeds het RSV) of om voorbehoud te formuleren bij lokale beleidsplannen of lokale RUP's te schorsen of vernietigen. Het vormt wel de eerste formele procedurestap naar een ruimtelijk beleidsplan.

³ FAQ Beleidsplan Ruimte Vlaanderen bij de goedgekeurde conceptnota, 15 juli 2025, [Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Departement Omgeving](#)

⁴ FAQ Beleidsplan Ruimte Vlaanderen bij de goedgekeurde conceptnota, 15 juli 2025, [Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Departement Omgeving](#), p16

⁵ Bouwstop. Zie in dat verband de media-term betonstop, en hoewel dat laatste woord van de week was op 5 december 2016, komt het niet voor in beleidsdocumenten, zie ook verder in dit advies een tabel met historiek

De dialoognota introduceert drie ruimtelijke transformatieopgaven en een ruimtelijk kompas met zes ontwikkelingsprincipes. Er zijn 6 operationele beleidskaders:

- Ruimte voor wonen: Voldoende bijkomende wooneenheden in kwaliteitsvolle buurten maximaal binnen het bestaande ruimtebeslag.
- Ruimte voor water: Een waterwijs Vlaanderen tegen 2050.
- Ruimte voor economie: Naar een duurzame ruimtelijke economische structuur die bijdraagt aan de competitiviteit en productiviteit.
- Ruimte voor energie: We ondersteunen de omschakeling naar meer hernieuwbare energie.
- Ruimte voor biodiversiteit: Vlaamse natuur beschermen, herstellen en versterken.
- Ruimte voor land- en tuinbouw: we behouden en versterken het agrarische gebied voor een duurzame en productieve land- en tuinbouw.

De FAQ duidt dat de keuze voor eerder sectorale beleidskaders politiek is.⁶ De redenering is dat aangezien veel partners eerder sectoraal zijn georganiseerd een sectorale opdeling mogelijks garant staat voor een betere doorwerking van het plan op het terrein.

⁶ FAQ Beleidsplan Ruimte Vlaanderen bij de goedgekeurde conceptnota, 15 juli 2025, [Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Departement Omgeving](#), p. 13.

Figuur 1. Hoofdpijnen voor het Vlaamse ruimtelijke beleid zoals voorgesteld in de conceptnota BRV, p7.

Historiek BRV en relatie met SALV advieswerkzaamheden

Tabel. Tijdslijn van het BRV-beleidsproces sinds de start in 2011 met daarbij de relevante SALV-adviezen op basis van [Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Departement Omgeving](#) en [Home | SALV](#)

Datum	Titel	Duiding
28/01/2011	Startnota Beleidsplan Ruimte	Goedkeuring van de startnota als kader voor de opstart van het proces tot opmaak van het BRV . Voorziet oprichting kernteam en aanstelling expert-projectleider. Start van het participatie- en overlegtraject (2010-2017). Secretarie vr SCAN DOCUMENTEN
1/4/2011	Brochure 'Ruimte voor morgen'	Opmerkelijk campagnebeeld m.h.o. visie op landbouw in 2050 Ruimte voor morgen? Denk mee! Vlaanderen.be
		
17/06/2011	SALV-briefadvies BRV	SALV vraagt garanties opdat de (open) ruimte waarin land- en tuinbouw en platteland en bij uitbreiding alle sectoren uit het agrovoedingssysteem gedijen, voldoende wordt meegenomen in nieuwe ruimtelijke denkoefeningen zoals het BRV. Briefadvies Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BVR) SALV
04/05/2012	Groenboek 2050 Beleidsplan Ruimte	Nieuwe ruimtelijke visie die stedelijkheid benadrukt met behoud van mensenmaat en aandacht voor levenskwaliteit. Groenboek Vlaanderen in 2050 : mensenmaat in een metropool? Beleidsplan Ruimte Vlaanderen Vlaanderen.be
26/10/2012	Gezamenlijk advies Groenboek	Advies van diverse raden (o.a. SALV) over het Groenboek. Kritiek op gebrek aan aandacht voor functies van open ruimte , bosbouw, landbouw en biodiversiteit. Het advies dringt er op aan dat Vlaanderen niet alleen zichtbaar stedelijk moet plannen — maar vooral ook strategisch en creatief

met open ruimte, landbouw, natuur en watersysteem moet omgaan. **Landbouw en open ruimte horen actieve dragers te zijn van een toekomstgerichte ruimtelijke visie — niet marginaal of symbolisch.** [Advies beleidsplan ruimte Vlaanderen | SALV](#)

24/04/2015	Bisconceptnota BRV	Geactualiseerde procesaanpak BRV. Verruiming partnerschap en betere lokale inbedding om realisatiegerichtheid te versterken. VR 2015 0304 DOC 0343 Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.pdf
18/12/2015	Verslag voorzitters werkgroepen BRV	Verslag van het overleg tussen voorzitters van 12 BRV-werkgroepen over de gebiedswerking die werd opgestart op 20 november 2024 . Deze werkgroepen hadden als opzet om regionaal en thematisch diverse ruimtelijke uitdagingen in kaart te brengen en aan te pakken, als input voor toekomstige strategische keuzes binnen het BRV Voorstel conceptnota VR, 5 januari 2015 en VR 2015 1812 MED.0583-2 Verslag werkgroepvoorzitters BRV - bijlage.pdf
06/11/2015	Werktekst voor het Witboek BRV	Publicatie van de werktekst als basis voor verdere uitwerking van het Witboek.
26/02/2016	SALV-advies werktekst BRV	Advies van SALV (ism Minaraad) over de werktekst voor het Witboek BRV. Het advies gaat niet expliciet in op landbouw, maar wel impliciet: Wat “ecosystemen” en “ecosysteemdiensten” aangaat, bevelen de Raden aan om krachtiger gebruik te maken van “het fysisch systeem als structurerend principe” en om te onderzoeken hoe er in de ruimtelijke praktijk zou kunnen gewerkt worden met de concepten “bioproduktieve ruimte” en “nature based solutions”, evenals hoe de monitoring van het ruimtelijk aspect van ecosystemen en ecosysteemdiensten zou kunnen uitgebouwd worden en wat er gedaan kan worden met “ payment for ecosystems ” in de context van de discussie over compenserende vergoedingen . Advies werktekst Witboek BRV SALV
30/11/2016	Witboek Beleidsplan Ruimte	Strategische krachtlijnen voor ruimtelijke ontwikkeling komende decennia. Bevat ook verwijzing naar SUM-studies (2013) en expertenworkshop (2016). VR20163011Witboek-BRV.pdf

In de media dook het woord **betonstop** vanaf 2040 op als beleidsterm, alhoewel dat begrip niet voorkomt in het

Groenboek BRV (2012) of het Witboek (2016). Op 5 december 2016 was betonstop het woord van de week, [betonstop | Vlaanderen.be](http://betonstop.vlaanderen.be)

24/02/2017 SALV-advies Witboek BRV

De SALV benadrukt het belang van open ruimte en landbouwgebied, ze zijn nodig voor het leveren van ecosysteemdiensten en voor de voedselproductie. De **urgentie** van de principes die in het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen geformuleerd worden kunnen niet onderschat worden. De komende jaren zullen heel wat landbouwbedrijven stoppen; de gemiddelde leeftijd van de bedrijfsleiders is 52 jaar. De vraag is of de gronden en gebouwen van deze landbouwers in agrarisch gebruik zullen blijven. De SALV stelt vast dat **een steeds groter aandeel van de landbouwbedrijfsgebouwen en -gronden in niet-agrarisch gebruik terecht komt**. Om gronden en gebouwen in landbouwgebruik te houden vraagt de SALV om:

- Een [gebalanceerde-gecoördineerde reconversiestrategie](#) voor agrarische gebouwen te ontwikkelen.
- De realisatie van de beleidsdoelen te ondersteunen met het vergunningenbeleid en handhaving.
- Monitoring van het (landbouw)ruimtegebruik door lokale besturen. Deze monitoring moet leiden tot een visie en als onderbouwing van de 'convenant'.
- Onderzoek te voeren naar instrumenten om de open ruimte te behouden.

[Advies Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | SALV](#)

2017 Rapport strategische milieubeoordeling BRV

Er moet voldoende ruimte vrijgehouden worden voor beroepslandbouw. De **druk op landbouwgronden, vooral door versnippering en verstedelijking, moet verminderen om natuurontwikkeling, bosuitbreiding en waterbeheer mogelijk te maken**

Open ruimte moet multifunctioneel worden ingericht, waarbij landbouw verweven wordt met functies als natuur, water en recreatie. Landschap wordt gezien als integrerend principe voor deze gebiedsontwikkeling

Landbouwbedrijfszetels die vrijkomen, krijgen bij voorkeur opnieuw een agrarische functie. Niet-agrarisch

gebruik kan alleen onder strikte voorwaarden. Er wordt aanbevolen om slecht gelegen landbouwbedrijven soms te slopen om de open ruimte robuuster en samenhangender te maken. [Beleidsplan Ruimte Vlaanderen stratMilieubeoordeling Witboek 2017.pdf](#)

08/05/2018	Inwerkingtreding beleidsplanning (Co-dextrein)	Beleidsplanning vervangt structuurplanning. Meer ruimte voor maatwerk lokaal beleid en nadruk op interbestuurlijke samenwerking uitgaande van partnerschap en proactieve beleidsafstemming
------------	--	---

20/07/2018	Strategische visie BRV	Toekomstbeeld en beleidsopties op lange termijn, 6 strategische doelstellingen. Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Strategische visie Vlaanderen.be
------------	------------------------	---

p26: *De **bijkomende ruimte-inname van 6 ha/dag of ca. 2.000 ha/jaar (2013) zal stelselmatig dalen naar 0 in 2040** en ruimtelijke uitbreidingen vormen op middellange termijn een uitzondering in de ruimtelijke ontwikkelingspraktijk.*

Bemerk dat de huidige conceptnota BRV (2025) de keuze om tegen 2040 de inname van extra ruimte te doen dalen tot nul herbevestigt. Maar de conceptnota herneemt de strategische visie (2018) niet helemaal, zo worden de 6 strategische doelstellingen niet letterlijk overgenomen.

30/11/2021	Eindrapport Taskforce Bouwshift	Voor het eerst werd de bouwshift in detail uitgewerkt voor de 2 sporen die moeten bewandeld worden:
------------	---------------------------------	--

- enerzijds de vrijwaring van de open ruimte
- en anderzijds de versterking van de kernen.

Spaarzamer omspringen met open ruimte is van primordiaal belang in de uitvoering van de bouwshift. Op basis van de Vlaamse gegevens stelt de taskforce vast dat meer dan de helft van het nieuwe ruimtebeslag in landbouwgebieden plaatsvindt, waarvan een groot deel zonevrije uitbreidingen zijn. *Niet* het bestaande zonevrije gebruik moet naar aanleiding van de bouwshift in vraag gesteld worden, **maar wel de zonevrije uitbreidingen ten koste van landbouw- en natuurgronden moeten een halt worden toegeeroepen.** Hierin ziet de taskforce een quick win om de eerste BRV-mijlpaal tegen 2025 te realiseren en naar een ruimtebeslag van 3 ha per dag te evolueren. Dit zonder

financiële gevolgen voor de overheid. [Rapport van de task-force bouwshift beschikbaar | Departement](#)

22/2/2022	SALV-toekomstdialog Ruimte voor landbouw	SALV-toekomstdialog Ruimte voor Landbouw SALV . Het doel moet zijn om te komen tot een breed gedragen, positieve visie voor de toekomst van landbouw in de Vlaamse open ruimte. Rechtszekerheid moet centraal staan in deze visie en de bijhorende beleidsinstrumenten. Lokale voedselstrategieën zijn essentieel voor maatschappelijke verankering. Belang van vliegwieleffecten en een transitiefonds om de transitie te versnellen. Nadruk op betrokkenheid van landbouwers bij visievorming. Belang van een ecologische en economische systeemkijk op voedselproductie en -consumptie. Dit webinar was het tweede in een reeks toekomstdialogen.
22/02/2022	VR-goedkeuring conceptnota Bouwshift	Beslissingen over BRV-fonds, planschadefinanciering, lokaal bouwshiftfonds en woonreservegebieden. Parallel traject aan BRV. Conceptnota bouwshift Vlaanderen.be
25/11/2022	SALV-visienota	Een van de 5 uitdagingen betreft de ruimtelijke uitdaging. De visienota pleit voor een actief openruimtebeleid dat met nieuwe en verbeterde instrumenten het agrarisch gebruik en de finaliteit van landbouwgronden in Vlaanderen waarborgt. Die finaliteit is meervoudig en omvat onder meer voedselproductie, landschapszorg en biodiversiteit, en bodemvruchtbaarheid Nieuwe beleidsmaatregelen zijn in staat om de bijkomende inname van landbouwgronden voor niet-agrarisch gebruik structureel te ontmoedigen en landbouwruimte volledig te vrijwaren van externe drukfactoren. Een streng en consequent Vlaams beleidskader regelt het hergebruik van leegstaande hoeves, waarbij het niet-agrarisch hergebruik de uitzondering wordt. Nieuwe beleidsmaatregelen faciliteren de toegang tot grond voor bestaande landbouwers en starters Publieke gronden fungeren als hefboom voor een betere toegang tot grond voor landbouwers. Visienota

23/06/2023	SALV-event Geel 2023	Netwerkevent over bescherming landbouwgronden en -infrastructuur. Nieuwe instrumenten moeten een halt toeroepen aan de stille teloorgang van het landbouwareaal door verpaarding en vertuining en het ongebreidelde verlies van agrarisch bestemde sites voor andere functies, zoals wonen. Minister van Landbouw Jo Brouns vatte het SALV-event 2023 goed samen: “landbouwgrond mag niet als ruimte worden beschouwd en moet maximaal ten dienste staan van voedselproductie. Ontwikkelingen in het buitengebied mogen niet ten koste gaan van de ontwikkelingsmogelijkheden van landbouw. We moeten durven nadenken over beperkingen aan het gebruik van gronden.” SALV-event 2023 SALV
28/6/2024	SALV-advies Publieke gronden	Stop de ongebreidelde uitverkoop van publieke landbouwgronden. Dat is de kernboodschap van de SALV aan de verschillende overheden met betrekking tot de omgang met publiek landbouwpatrimonium. De adviesraad bracht dit thema samen met het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) onder de aandacht van het maatschappelijk werkveld en het brede publiek tijdens een informatief netwerkmoment op 18 april 2024. Advies publieke landbouwgronden SALV

Conceptnota BRV voor wat betreft land- en tuinbouw

1. Strategische positie van landbouw in Vlaanderen

De conceptnota stelt dat land- en tuinbouw een economische motor is voor het platteland en het fundament vormt van de Vlaamse agrovoedingsindustrie. Het BRV wil het agrarisch gebied behouden en versterken voor een duurzame en productieve land- en tuinbouw. Grote, groen-blauw-dooraderde landbouwgebieden zijn essentieel en strategisch voor duurzame voedsel- en grondstoffenproductie.

De nota benadrukt dat landbouw een cruciale rol speelt in het sponsschap, waterbeheer en biodiversiteit. Er wordt gestreefd naar een veerkrachtige inrichting van het landbouwgebied, met differentiatie op basis van het fysisch systeem (bv. graslanden in watergevoelige gebieden), waarbij het productief landbouweconomisch functioneren verzekerd blijft.

2. Huidige en toekomstige ruimte voor landbouw

De nota geeft een overzicht van de huidige oppervlakte en gebruik van agrarisch gebied:

- Totale planologisch bestemde agrarische oppervlakte: **781.500 ha** (2025)
- Volledig landbouwgebruik binnen agrarisch gebied zowel professioneel als niet professioneel: ca. 645.000 ha
- De overige oppervlakte (ca. 136.500 ha) van het agrarisch bestemde gebied kent geen enkele vorm van landbouwgebruik.
 - Ongeveer 45.000 is toe te wijzen aan infrastructuur (wegen, waterlopen en kunstwerken),
 - ongeveer 40.000 ha als residentieel gebruik (woningen, tuinen en paardenweides),
 - ongeveer 12.000 ha als niet-landbouw bedrijvigheid,
 - maar ook ongeveer 35.000 ha aan bos(jes).
- Een deel van het landbouwgebruik is in de bestemmingen natuur en bos terug te vinden (ca. 20.000ha).
- De landbouwgebouwen en -infrastructuur nemen ongeveer 10.600 ha in beslag (volgens landgebruik)

De nota stelt volgende doelen:

- **Nieuwe doelstelling van 765.000 ha planologisch bestemd agrarisch gebied**, tegenover 750.000 ha in het RSV. Momenteel zijn er nog 46.000 ha gebieden die wel een planologische harde bestemming hebben maar (nog) niet ontwikkeld of bebouwd werden. Daarbij zijn er ook slecht gelegen gebieden die tegelijk wel een hoge bodem, ecologische of landbouwwaarde hebben. Het gaat over ca. 30.000 ha die we ter versterking van de open ruimte herbestemmen naar natuur, bos of agrarisch gebied. Het proces (voornamelijk via **AGNAS**) waarbij er een verschuiving tussen openruimtebestemmingen is, van agrarisch gebied naar natuur- of bosgebied, **dient versneld te worden**. Daarom zullen gebieden met een harde
- bestemming die een openruimtebestemming krijgen dus niet allemaal naar bos of natuur omgezet worden maar, afhankelijk van het fysisch systeem, ook **herbestemd worden naar agrarisch gebied**.
- Het aandeel **professionele ruimte inname van agrarisch gebied is in 2050 opnieuw op het niveau van 2015**. Daartoe stemmen we o.a. landgebruik en bestemming op elkaar af. Dit wordt samen bekeken met de op te maken Landbouwvisie 2030-2050 en het openruimtepact.
- Wat betreft het landbouwgebruik dat in de bestemmingen natuur en bos is terug te vinden **(20.000 ha): dit landbouwgebruik dient bij voorkeur uit te doven** of onder passend beheer te komen. Er kan in tweede instantie gekeken worden waar dit planologisch uitgeruild kan worden. De landbouwer kan er dus wel een rol als landschapsbouwer opnemen
- Op de 765.000 ha bestemd agrarisch gebied zit een **transformatieopgave**:

- **zowel van het bestaande ruimtebeslag** (kwalitatieve verhoging van het ruimtelijk rendement),
- **het bijkomende ruimtebeslag doen dalen tot 0ha/dag** (Bijkomende bedrijfsgebouwen bij actieve landbouwbedrijven blijven mogelijk maar voor vrijgekomen landbouwzetels is er een aanpak nodig die afhankelijk van de locatie kan verschillen)
- als in **de open ruimte buiten het ruimtebeslag** (evolueren naar een robuust en samenhangend landschap dat welvaart creëert en Vlaanderen wapent tegen klimaatverandering en biodiversiteitsverlies. In deze open ruimte moeten alle functies in samenhang goed functioneren en zijn bodemzorg, natuurherstel, water- en landschapsbeheer de verantwoordelijkheid van alle openruimte gebruikers. Zie de bepalingen van de Natuurherstelverordening en het in opmaak zijnde Natuurhersteplan). De aanduiding van het resterend saldo van de voorziene **70.000 ha landbouwgrond met overdruk natuurverweving** dient versneld te worden wanneer het landbouwgebied voldoende groot gehouden wordt om volop in te zetten op de groen-blauwe dooradering doorheen het landschap.

3. Beleidskader “Ruimte voor landbouw”

Het beleidskader “Ruimte voor land- en tuinbouw” is één van de zes thematische kaders binnen het BRV. Het vertrekt vanuit de doelstelling om het agrarisch gebied te behouden en te versterken voor een duurzame en productieve land- en tuinbouw, waarbij landbouw een belangrijke economische, landschappelijke en ecologische rol speelt. Bij de opmaak van dit beleidskader wordt afgestemd met lopende processen zoals het **openruimtepact** (dat een betere afstemming tussen landgebruik en bestemming beoogt) en de **Vlaamse landbouwvisie 2030-2050**.

Het beleidskader zal zich richten op drie pijlers:

- **Professioneel landbouwgebruik** wordt gestimuleerd binnen landbouwgebied .
 - Het aandeel professionele ruimte inname van agrarisch gebied is in 2050 opnieuw op het niveau van 2015
 - zonevreemd gebruik krijgt een beperkt ontwikkelingsperspectief zodat verdere inname van ruimte actief wordt teruggedrongen
- **Veerkrachtige ingerichte landbouwgebieden** met ruimte voor landschapszorg en waterbeheer op basis van het fysisch systeem
 - Bijkomend aan de groen-blauwe dooradering doorheen het hele landschap wordt ook het resterende saldo van de natuurverweving (IVON) aangeduid ter versterking van de verbinding tussen grote natuur- en boskernen (VEN, Habitat,...) (...) Dit gaat gepaard met een differentiatie van het agrarisch gebied gestuurd door het fysisch systeem (bv. graslanden in watergevoelige gebieden) waarbij het productief landbouweconomisch functioneren verzekerd blijft
- **Ontwikkelingsperspectief** voor agrarische infrastructuur

- Bijkomende landbouwbedrijven worden daarom prioritair gevestigd binnen reeds bestaand ruimtebeslag en vrijgekomen landbouwbedrijven worden prioritair op-nieuw ingeschakeld binnen de professionele landbouwstructuur

Landbouwgebruik in landbouwbestemming

Het Agentschap LV heeft via analyse vanuit de Verzamelaanvraag in combinatie met beschikbare gegevens van exploitaties en landbouwers, gegevens op Geopunt Vlaanderen en AI-analyse van luchtbeelden de ruimtegebruiksrealiteit binnen agrarisch gebied in kaart gebracht. Deze oefening brengt volgende inzichten:

- De oppervlaktes van 'aangifteplichtigen' voor de verzamelaanvraag (i.c. campagnejaar 2023) omvatten 76% van de 782.500 ha grond (cf. ruimteboekhouding 2023) met een agrarische bestemming (inclusief de bebouwing in functie van landbouwactiviteit). Slechts 64% van dit areaal wordt aangegeven door actieve landbouwers.
- 24% van de grond met agrarische bestemming betreft dus niet-aangegeven areaal. In 10% van de gevallen betreft het bebouwde percelen (inclusief aansluitende tuinen). Onbebouwde percelen behelzen 8%. De resterende 6% wordt ingenomen door infrastructuur (wegen en waterlopen).

Verdere procesverloop

Na adviesverlening en publieke consultatie over de conceptnota BRV zal overgegaan worden tot de opmaak van een voorontwerp BRV met een strategische visie en beleidskaders waarover de adviesraden zich opnieuw zullen mogen uitspreken. Op die basis zal een ontwerp BRV worden opgemaakt dat desgevallend nog zal worden aangepast n.a.v. de opmerkingen geformuleerd tijdens het openbaar onderzoek vooraleer het BRV definitief zal worden vastgesteld. De Vlaamse Regering mikt op 2027.

Advies

Benadering vanuit het SALV-toetsingskader

[1] **Hanteer voor wat landbouw binnen het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) betreft het SALV-toetsingskader voor duurzame verandering in de landbouw.** Het BRV wil een geïntegreerde visie bieden over de sectoren heen.⁷ Daarbij staat het BRV een organisatie en inrichting van onze ruimte voor op een dusdanige manier zodat deze maximaal bijdraagt aan het behalen van maatschappelijke opgaves.⁸ De SALV focust op landbouw, waarbij de adviesraad zijn toetsingskader voor duurzame verandering in de landbouw gebruikt om het ruimtelijke aspect te benaderen en de conceptnota BRV af te wegen.⁹ Wanneer het onderdeel landbouw binnen het BRV wordt bekeken, nodigt de SALV de beleidsmakers dan ook uit om dit kader toe te passen.

Figuur 2. SALV-toetsingskader duurzame verandering in landbouw (<https://www.salv.be/salv/duurzame-toekomst>).

Het toetsingskader voor duurzame verandering in landbouw vanuit het perspectief van ruimte:

- **Socio-economisch:** toegang tot grond is voor land- en tuinbouw de basis voor een economisch rendabele bedrijfsvoering.

⁷ Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER, p. 4, 37.

⁸ Ibidem, p. 4.

⁹ SALV-toetsingskader voor duurzame verandering in de landbouw: [Toekomstwerking | SALV](#).

- **Voedselsysteem:** de maatschappelijke wens van een lokaal verankerd voedselsysteem begint met ruimte voor landbouw, die bestendig is in een ruimtelijke beleidsvisie op lange termijn.
- **Ecologisch:** naast de productieve ecosysteemdienst (i.e. voedselproductie) krijgt de landbouwer de maatschappelijke opdracht om overige ecosysteemdiensten te helpen versterken (denk aan koolstofopslag, waterberging, biodiversiteit). Ook daarvoor is ruimte en ruimtelijk beleid nodig.
- **Governance:** de inpasbaarheid van ruimtelijk beleid rond landbouw binnen een overkoepelend beleid rond ruimtelijke ordening vergt een uitgekende en met belanghebbenden (met kennis van het terrein) afgestemde governance.

[2] De SALV apprecieert dat het BRV wordt uitgewerkt, dat land- en tuinbouw en voedselnijverheid als belangrijke economische actoren binnen Vlaanderen worden erkend, en dat de verdere verduurzaming van de landbouw en de langdurige toegang tot landbouwgrond voor (toekomstige generaties) land- en tuinbouwers als belangrijke streefdoelen worden opgenomen.¹⁰

[3] De SALV apprecieert ook deze adviesvraag in vroeg stadium als uiting van stakeholderbetrokkenheid en de ruimte voor aanbevelingen.

Algemene aanbevelingen en opmerkingen

[4] **Werk een actief openruimtebeleid uit met nieuwe en verbeterde instrumenten dat het agrarisch gebruik en de finaliteit van landbouwgronden in Vlaanderen waarborgt.** Dit is de expliciete verwachting van de SALV-visienota voor een ruimtelijk beleid ten dienste van een duurzame toekomst van landbouw in Vlaanderen¹¹ en zou **als prioritaire sleutelkwestie** in het BRV-proces uitgewerkt moeten worden. Zulk actief openruimtebeleid moet het sluitstuk vormen dat als reflex en met instrumenten doorwerkt in de verschillende onderdelen van de strategische visie BRV en de operationele beleidskaders. (cf. zulk actief openruimtebeleid raakt aan alle 4 de componenten van het SALV-toetsingskader.)

Cf. Visienota SALV:

¹⁰ Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER, p. 10.

¹¹ SALV, *Visienota. Een duurzame toekomst voor landbouw in Vlaanderen: van uitdagingen naar kansen*, Brussel, 2022, [Visienota](#), p. 11-12.

Nieuwe beleidsmaatregelen zijn in staat om de bijkomende inname van landbouwgronden voor niet-agrarisch gebruik structureel te ontmoedigen en landbouwruimte volledig te vrijwaren van externe drukfactoren.

Nieuwe beleidsmaatregelen faciliteren de toegang tot grond voor bestaande landbouwers en starters.¹²

- a. **Rust het te voorziene actieve openruimtebeleid uit met voldoende instrumenten en middelen om agrarisch gebied maximaal in landbouwgebruik te brengen en te houden.** De conceptnota BRV verwijst naar de afstemming van landgebruik en bestemming door zonevreemd gebruik tegen te gaan, actieve landbouwers toegang te verlenen tot gronden, slecht gelegen harde bestemmingen te herbestemmen naar openruimtegebied.¹³ De SALV staat achter dit opzet, maar wijst wel op de nood aan voldoende instrumenten en voldoende middelen om het agrarisch gebied maximaal in landbouwgebruik te brengen en te houden. Er gaapt namelijk een behoorlijke kloof tussen wat de conceptnota BRV planologisch afbakt als landbouwbestemming (i.e. 765.000 ha) en het vertrekpunt van waaruit de conceptnota BRV wil streven naar een hoger aandeel areaal onder professioneel landbouwgebruik (i.e. de 609.098 ha uit de verzamelaanvraag 2015). Een actief openruimtebeleid dient te waarborgen dat landbouw maximaal de hoofdbestemming blijft in agrarisch gebied en moet het oneigenlijke gebruik van landbouwgronden (nl. de discrepantie tussen het feitelijk gebruik en de planologische bestemming) weten terug te dringen (zie ook in de situering van dit advies bevindingen vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij over het verschil tussen gebruik en bestemming binnen landbouwgebied).
- b. **Leg ook de koppeling met de oppervlakte doelstellingen binnen het strategisch plan bio.** Naast het belang van de toegang tot landbouwgrond voor actieve landbouwers in het algemeen, vraagt de SALV ook om de koppeling te maken met de oppervlakte doelstellingen binnen het strategisch plan bio voor wat de toegang tot grond voor biolandbouw betreft. Eerder wees de SALV al op de koppeling van het strategisch plan bio met ruimtelijke beleidskaders (i.e. publieke gronden,¹⁴ Vlaamse parken¹⁵). Het BRV dient ook deze koppeling te leggen.

Een streng en consequent Vlaams beleidskader regelt het hergebruik van leegstaande hoeves, waarbij het niet-agrarisch gebruik de uitzondering wordt.¹⁶

¹² SALV, *Visienota. Een duurzame toekomst voor landbouw in Vlaanderen: van uitdagingen naar kansen*, Brussel, 2022, [Visienota](#), p. 12.

¹³ Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER, p. 41.

¹⁴ SALV, *Advies. Publieke landbouwgronden*, Brussel, 2024, [SALV 20240322 OADV PubliekeGronden](#).

¹⁵ SALV, *Advies. Algemene landschapszorg en Vlaamse parken*, Brussel, 2022, [SALV 20221117 OADV Parkendecreet](#).

¹⁶ SALV, *Visienota. Een duurzame toekomst voor landbouw in Vlaanderen: van uitdagingen naar kansen*, Brussel, 2022, [Visienota](#), p. 12.

- c. **Vrijwaar vrijgekomen agrarische sites met landbouwpotentieel voor land- en tuinbouwactiviteiten via gepaste instrumenten.** Conceptnota BRV staat een regeling voor rond vrijgekomen agrarische sites met aandacht voor toekomstig landbouwpotentieel. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen landbouwzetels met hoog landbouwpotentieel, landbouwzetels die aansluiten bij de kern en landbouwzetels met onvoldoende landbouwpotentieel.¹⁷ Met gepaste instrumenten (bv. voorkooprecht, fiscale stimuli,...) vraagt de SALV een actief beleid om vrijgekomen agrarische sites met landbouwpotentieel te vrijwaren voor land- en tuinbouwactiviteiten. De SALV vraagt daarnaast wel een gepaste omkadering voor stoppende landbouwers.
- d. **Voorzie een strikter kader voor zonevreemde functiewijzigingen.** Een strikter beoordelingskader moet niet enkel de drempel verhogen voor nieuwe aanvragen tot zonevreemde functiewijzigingen, maar ook voor verdere ontwikkelingen van bestaande zonevreemde activiteiten. Indien zich toch een zonevreemde functiewijziging aandient, moet een strikter kader ervoor zorgen dat deze geen impact genereert op de zone-eigen landbouwactiviteiten. Dit strikter kader neemt daarbij ook de impact die uitgaat van de bestaande zonevreemdheid maximaal weg. De striktere beoordelingscriteria voor zonevreemde functiewijzigingen moeten worden opgenomen in de regelgeving.

*Publieke gronden fungeren als hefboom voor een betere toegang tot grond voor landbouwers.*¹⁸

- e. **Stuur met een actief openruimtebeleid mee aan op een landbouwversterkend, bedrijfsgericht beleid vanwege lokale besturen ten aanzien van publieke landbouwgronden.**¹⁹ De conceptnota BRV erkent dat lokale besturen een actieve rol spelen in de toegang tot gronden voor landbouw (en natuur en bos).²⁰ In zijn advies over publieke landbouwgronden vroeg de SALV reeds om de ongebreidelde uitverkoop van publieke landbouwgronden te stoppen en riep de adviesraad lokale besturen op om met en op publieke landbouwgronden een landbouwversterkend, bedrijfsgericht beleid te ontwikkelen.²¹ De SALV is van mening dat het BRV daar actief aan dient mee te sturen.

[5] Verduidelijk de taakverdeling tussen het beleidsniveau van het Vlaams Gewest en de overige beleidsniveaus binnen Vlaanderen in functie van de opvolging en de realisatie van de openruimtedoelstellingen (cf. luik 'Governance' SALV-toetsingskader).

¹⁷ Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER, p. 25.

¹⁸ SALV, *Visienota. Een duurzame toekomst voor landbouw in Vlaanderen: van uitdagingen naar kansen*, Brussel, 2022, [Visienota](#), p. 12.

¹⁹ SALV, *Advies. Publieke landbouwgronden*, Brussel, 2024, [SALV 20240322_OADV_PubliekeGronden](#), p. 8-10.

²⁰ Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER, p. 62.

²¹ SALV, *Advies. Publieke landbouwgronden*, Brussel, 2024, [SALV 20240322_OADV_PubliekeGronden](#), p. 8-10

[6] Zorg voor en waak nauwgezet over beleidscoherentie tussen de strategische visie BRV en de operationele beleidskaders enerzijds en de beleidskaders van het landbouwbeleid en het belendende beleid met impact op landbouw anderzijds.

Het verdere adviesluik verloopt volgens de tekststructuur van de conceptnota BRV. De vraag om een actiever openruimtebeleid moet elk onderdeel van de strategische visie BRV en de operationele kaders overspannen. We herhalen de bovenstaande punten niet meer verder in onderstaande aanbevelingen, maar ze maken er wel onlosmakelijk deel van uit.

Ruimtelijke transformatieopgaves

[7] Zorg voor de juridische verankering van een ruimtebalans/ruimteboekhouding in de strategische visie van het BRV. Zulke verankering ontbreekt immers momenteel. De oppervlakte doelstellingen zitten immers enkel vervat in de operationele beleidskaders (die een doorwerking kennen op korte tot middellange termijn) en niet binnen de strategische hoofdstructuur van het BRV (die de langetermijnvisie vastlegt). Dit maakt beschouwingen als ‘voldoende goedgelegen landbouwgrond’ in de strategische visie BRV tot een zeer vage doelstelling met weinig garanties (cf. luik ‘Governance’ SALV-toetsingskader).

[8] Bouw garanties in voor een stelselmatige en voldoende daling van bijkomende inname van ruimte richting 2040 (cf. luik ‘voedselsysteem’, ‘socio-economisch’ SALV-toetsingskader).

Ruimtelijk kompas

[9] Geef duidelijkheid over de doorwerking van de zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes als beleidsmatig gewenste ontwikkeling bij diverse vergunningverlenende overheden. Bovenop de onduidelijkheid over de zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes²² zorgt de interferentie met de tien kernkwaliteiten²³ van de omgeving voor bijkomende onduidelijkheid. Zulke onduidelijkheden leiden tot (rechts)onzekerheid en dienen via duidelijke taakstelling tussen de overheidsniveaus (cf. supra) uitgeklaard te worden (governance SALV-toetsingskader).

[10] Voor de toepassing van het principe ‘zorgvuldig ruimtegebruik’²⁴ vraagt de SALV:

²² Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER, p. 29 e.v.

²³ Ibidem, p. 37-38.

²⁴ Ibidem, p. 31-32.

- a. **dat rekening wordt gehouden met de principiële vergunbaarheid van zone-eigen activiteiten ten opzichte van een terughoudendheid in de toelating van niet zone-eigen activiteiten** (cf. luik '*economisch*' SALV-toetsingskader).
- b. **om dit binnen landbouw te bekijken op sectorniveau.** Omwille van vrijkomende agrarische sites is er veel potentieel om ruimtebeslag te verminderen. Dit potentieel zou ten behoeve moeten komen van de landbouwsector (cf. luik '*economisch*', '*voedselsysteem*' SALV-toetsingskader).

[11] Werk een specifieke aanpak uit voor de verweving van landbouw met harde functies. Glastuinbouw vergt in dat verband ook een specifieke aanpak. Innovaties in voedselproductie en maatschappelijke trends naar voedselnabije omgevingen met lokaal geproduceerd voedsel bieden kansen voor de verweving van landbouw met harde functies. Verweving op vlak van landbouw blijft niet enkel beperkt tot de openruimtefuncties, maar kan ook betrekking hebben op landbouw en wonen / landbouw en industrie. Tendensen als stadslandbouw vergen een specifieke aanpak (*economisch*, *voedselsysteem* SALV-toetsingskader). Ook de glastuinbouw vergt een specifieke aanpak, niet in het minst met het oog op de evolutie naar klimaatneutraliteit (bv. nabijheid van glastuinbouw met energievraag en warmtebronnen en CO₂-bronnen) (*economisch*, *ecologisch* SALV-toetsingskader).

Operationele beleidskaders

[12] Zet wat zonevreemde landbouwactiviteiten betreft in op een gedegen participatieproces om de best mogelijke instrumenten te overwegen zonder reeds voorsortering te maken op het soort instrument. Gelet op de grote uitdagingen voor zonevreemde landbouwactiviteiten (cf. luik '*economisch*' en '*ecologisch*' SALV-toetsingskader), vergt dit beslissingsproces een gedegen participatieproces met betrokken stakeholders om gebiedsspecifiek de inzet van de best mogelijke instrumenten te overwegen en te bepalen. Het strekt dan ook tot aanbeveling om bij voorbaat geen voorsortering te maken op de inzet van het soort instrument. Wat planologische ruil betreft, brengen de operationele beleidskaders echter wel zulke gradatie aan voor wat betreft zonevreemde functies, waaronder 20.000 ha landbouwgebruik, in gebieden bestemd voor natuur en bos.²⁵

[13] Neem de gezamenlijke aanbevelingen van de strategische adviesraden inzake water-, natuur- en biodiversiteitsbeleid in rekening bij de uitwerking van de operationele kaders van het BRV. Voor de uitwerking van de diverse operationele beleidskaders water en biodiversiteit verwijst de SALV naar de aanbevelingen binnen de (gezamenlijke) adviezen met de

²⁵ Ibidem, p. 40.

Minaraad en de SERV rond Blue Deal²⁶ en Waterbeheerkwesties²⁷ (in kader van *Ruimte voor Water*) en rond de Natuurherstelverordening²⁸ (in kader van *Ruimte voor Biodiversiteit*). Het BRV vergt wat die aspecten betreft immers voldoende afstemming met deze beleidskaders.

[14] Leg de nodige koppelingen met de beleidskaders die vergoedingen waarborgen voor het versterken van ecosysteemdiensten door landbouwers. Het operationeel beleidskader *Ruimte voor Landbouw* erkent de rol van landbouwers in de versterking van ecosysteemdiensten en in landschapsbeheer.²⁹ Het is hierbij van belang om de nodige koppelingen te leggen met die beleidskaders die publiek/private vergoedingen voor zulke duurzaamheidsinspanningen waarborgen (bv. het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, Carbon Removal Carbon Farming, nature credits,...).

²⁶ Minaraad, SERV, SALV, *Advies. Blue Deal nota*, Brussel, 2025, [Advies Blue Deal nota | SALV](#).

²⁷ Minaraad, SERV, SALV, *Advies. Waterbeheerkwesties, tijdschema en werkprogramma bij de stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033*, Brussel, 2025, [Advies waterbeheerkwesties | SALV](#).

²⁸ Minaraad, SERV, SALV, *Advies. Over de implementatie van de Natuurherstelverordening*, Brussel, 2024, [Advies implementatie Natuurherstelverordening | SALV](#).

²⁹ Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER, p. 61.

Bibliografie

FAQ Beleidsplan Ruimte Vlaanderen bij de goedgekeurde conceptnota, 15 juli 2025, [Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Departement Omgeving](#).

Minaraad, SERV, SALV, *Advies. Blue Deal nota*, Brussel, 2025, [Advies Blue Deal nota | SALV](#).

Minaraad, SERV, SALV, *Advies. Over de implementatie van de Natuurherstelverordening*, Brussel, 2024, [Advies implementatie Natuurherstelverordening | SALV](#).

Minaraad, SERV, SALV, *Advies. Waterbeheerkwesties, tijdschema en werkprogramma bij de stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033*, Brussel, 2025, [Advies waterbeheerkwesties | SALV](#).

Nota aan de Vlaamse Regering. Betreft: Vaststelling dialoognota (conceptnota volgens vcro) ter opmaak van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, VR 1407 DOC.0660/1, 14 juli 2025, [Dialoognota in kader opmaak nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen | Vlaanderen.be](#).

SALV, *Advies. Algemene landschapszorg en Vlaamse parken*, Brussel, 2022, [SALV_20221117_OADV_Parkendecreet](#).

SALV, *Advies. Publieke landbouwgronden*, Brussel, 2024, [SALV_20240322_OADV_PubliekeGronden](#).

SALV, *Visienota. Een duurzame toekomst voor landbouw in Vlaanderen: van uitdagingen naar kansen*, Brussel, 2022, [Visienota](#).

SALV-toetsingskader voor duurzame verandering in de landbouw: [Toekomstwerking | SALV](#).

Vlaamse overheid, *Krachtlijnen voor het beleidsplan Ruimte. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen*, 14 juli 2025, VR 2025 1407 DOC.0660/2TER.

Lijst met figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1. Hoofdpijnen voor het Vlaamse ruimtelijke beleid zoals voorgesteld in de conceptnota BRV, p7. 10

Figuur 2. SALV-toetsingskader duurzame verandering in landbouw (<https://www.salv.be/salv/duurzametoekomst>). 20